

پارانه‌های انرژی ابزار مهمی است که از سوی دولت‌ها در سراسر جهان برای حمایت از اقتصادشان استفاده می‌شود، در حالی که این پارانه‌ها اگر بدون هدف و بدون برنامه‌ریزی دقیق باشد، به ناآرامی بزرگی تبدیل خواهد شد. این موضوع و اعطای رانت خوراک ارزان به خوبی در صنعت پتروشیمی‌های خوراک گازی نیز دیده شده است که نه تنها سوداوری نداشته‌اند، بلکه در بلندمدت نیز ارزش کاسته در اقتصاد ایجاد کردند. این رویکرد غلط سبب شده است کشور نیز از محل اعطای رانت خوراک ارزان و توسعه خام‌فروشی متانول ضربه جدی بخورد.

در ایران چند دهه است که دولت پارانه ارزان انرژی و خوراک انرژی ارزان به صنعت پتروشیمی می‌دهد. با این حال افزایش مصارف گازی و اعطای رانت خوراک ارزان در بخش صنعت پتروشیمی ما را به سمت په‌رهوری بالاتر نبرد. همچنین رانت خوراک ارزان پتروشیمی‌ها سبب شد که کشور از رهاکارهای موازی استفاده از گاز نیز محروم شود و به درآمد‌های حاصل از خام‌فروشی متانول بسنده کند که درآمدهای بسیار پایین‌تری نسبت به صادرات خام‌گاز طبیعی نیز دارد. در نتیجه صنعت پتروشیمی کشور در توسعه زنجیره ارزش شکست خورد و کشور نتوانست از رانت انرژی ارزان نیز به عنوان مشوق در جهت استفاده از منابع طبیعی خود برای ایجاد یک اقتصاد پایدار و متنوع استفاده کند.

یکی از مهم‌ترین تأثیرات پارانه انرژی ارزان و اعطای خوراک پتروشیمی، افزایش خام‌فروشی بوده است. با تمرکز بر رانده‌های صادراتی و وارداتی صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۰، ارزش هر تن محصولات پتروشیمی صادراتی کشور کمتر از ۲۶۰ دلار است، ولی ارزش هر تن محصولات پتروشیمی وارداتی به بیش از هزار و ۹۰۰ دلار به ازای هر تن رسیده که نشان از صادرات محصولات خام و واردات محصولات با ارزش افزوده بسیار بالا دارد.

همچنین پارانه ارزان قیمت سوخت گاز منجر به توسعه زنجیره ارزش در صنعت پتروشیمی نشده است. زنجیره ارزش به فرآیند تبدیل مواد خام به محصولات نهایی اشاره دارد. در مورد صنعت پتروشیمی، زنجیره ارزش شامل همه چیز از استخراج گاز طبیعی تا تولید محصولات پلاستیکی است. پارانه‌های اعطایی دولت در زمینه شکل‌گیری زنجیره ارزش محصولات صادراتی شکل گرفته اما متانولی‌ها بدون شامل‌کردن بر زنجیره ارزش، به توسعه خام‌فروشی و صادرات خام متانول پرداخته که درآمدهای دولت را به شدت کاهش داده است.

همانطور که در نمودار یک نیز مشاهده می‌شود، بخش عمده صادرات ما (بیش از ۹۵ درصد از تولید متانول کشور) به بازار انحصاری چین صادر می‌شود و این موضوع نشان از این دارد که کشور با منطبق‌اعطای رانت خوراک ارزان در جهت توسعه زنجیره ارزش از پتروشیمی‌ها در شاخه متانول حمایت پارانه‌ای انجام داده، اما این شاخه از صنعت پتروشیمی به جای توسعه زنجیره ارزش، تنها بر خام‌فروشی تمرکز کرده است و با این وضعیت به هیچ وجه تولید متانول ارزش افزوده ندارد.

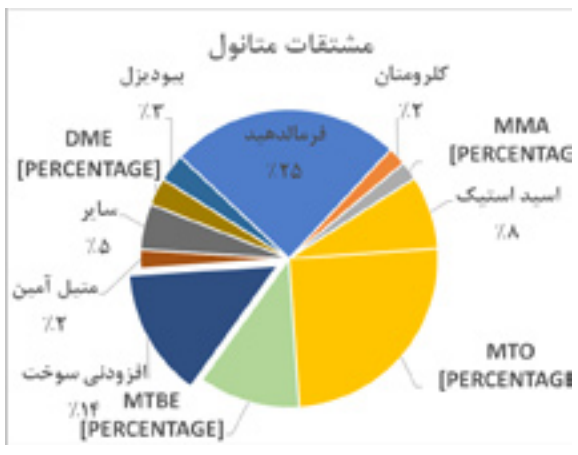
مفنی این عدم توسعه زنجیره نیز پیامدهای متانول متعددی برای اقتصاد ایران داشته است. اول، توانایی کشور را برای ایجاد محصولات با ارزش بالاتر که درآمد و اشتغالاتی بیشتری ایجاد می‌کند، محدود کرده است. دوم، این کشور را در برابر نوسانات قیمت جهانی کالاها

گزارش ۲

راهکار اصلی بلندمدت برای توسعه زنجیره ارزش، شاخه تبدیل متانول به الفین است، همچنین راهکار اصلی کوتاه‌مدت پیش‌روی کشور، توسعه زنجیره ارزش متانول منطبق بر بلندپنگ سوخت است. با توجه به هر یک از شاخه‌های فوق و مزایای زمانی و همچنین بازدهی که در یافت خوراک ارزان تر از قیمت صادراتی منوط به اختصاص ۶۰ درصد از سود خالص سالانه شرکت‌های متانولی در جهت توسعه زنجیره ارزش خواهد شد باید شرکت‌های پتروشیمی متانولی موجود مبتنی بر اهداف کلان شرکت، به سمت یک زنجیره ارزش بروند.

یکی از اصلی‌ترین راهکارهای اصلی برای اصلاح وضعیت ناسامان متانولی‌ها، توسعه زنجیره ارزش پتروشیمی‌های شاخه متانولی است. این موضوع به حدی اهمیت دارد که دیگر تولید و صادرات خام متانول برای کشور هیچ صرفه اقتصادی ندارد و تعطیلی متانولی‌ها و اعلام ورشکستگی آنها در صورت عدم توسعه زنجیره ارزش و تداوم صادرات خام متانول محتمل است. برای جلوگیری از این وضعیت، باید تداوم پرداخت رانت انرژی ارزان را تنها و تنها منوط به توسعه زنجیره ارزش کنیم. برای همین منظور توسعه زنجیره ارزش و همچنین تحقق

مصارف متانول در زنجیره ارزش و مشتقات تولیدی از متانول در کشورهای مختلف

«جوان» تبعات ارزان‌فروشی گاز به پتروشیمی‌ها را با تمرکز بر حوزه متانول واکاوی می‌کند افتخار به خام‌فروشی بارانت خوراک ارزان تولید متانول غیربهبینه، غیرکارآمد و غیراقتصادی

پارانه‌های انرژی ابزار مهمی است که از سوی دولت‌ها در سراسر جهان برای حمایت از اقتصادشان استفاده می‌شود، در حالی که این پارانه‌ها اگر بدون هدف و بدون برنامه‌ریزی دقیق باشد، به ناآرامی بزرگی تبدیل خواهد شد. این موضوع و اعطای رانت خوراک ارزان به خوبی در صنعت پتروشیمی‌های خوراک گازی نیز دیده شده است که نه تنها سوداوری نداشته‌اند، بلکه در بلندمدت نیز ارزش کاسته در اقتصاد ایجاد کردند. این رویکرد غلط سبب شده است کشور نیز از محل اعطای رانت خوراک ارزان و توسعه خام‌فروشی متانول ضربه جدی بخورد.

در ایران چند دهه است که دولت پارانه ارزان انرژی و خوراک انرژی ارزان به صنعت پتروشیمی می‌دهد. با این حال افزایش مصارف گازی و اعطای رانت خوراک ارزان در بخش صنعت پتروشیمی ما را به سمت په‌رهوری بالاتر نبرد. همچنین رانت خوراک ارزان پتروشیمی‌ها سبب شد که کشور از رهاکارهای موازی استفاده از گاز نیز محروم شود و به درآمد‌های حاصل از خام‌فروشی متانول بسنده کند که درآمدهای بسیار پایین‌تری نسبت به صادرات خام‌گاز طبیعی نیز دارد. در نتیجه صنعت پتروشیمی کشور در توسعه زنجیره ارزش شکست خورد و کشور نتوانست از رانت انرژی ارزان نیز به عنوان مشوق در جهت استفاده از منابع طبیعی خود برای ایجاد یک اقتصاد پایدار و متنوع استفاده کند.

یکی از مهم‌ترین تأثیرات پارانه انرژی ارزان و اعطای خوراک پتروشیمی، افزایش خام‌فروشی بوده است. با تمرکز بر رانده‌های صادراتی و وارداتی صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۰، ارزش هر تن محصولات پتروشیمی صادراتی کشور کمتر از ۲۶۰ دلار است، ولی ارزش هر تن محصولات پتروشیمی وارداتی به بیش از هزار و ۹۰۰ دلار به ازای هر تن رسیده که نشان از صادرات محصولات خام و واردات محصولات با ارزش افزوده بسیار بالا دارد.

همچنین پارانه ارزان قیمت سوخت گاز منجر به توسعه زنجیره ارزش در صنعت پتروشیمی نشده است. زنجیره ارزش به فرآیند تبدیل مواد خام به محصولات نهایی اشاره دارد. در مورد صنعت پتروشیمی، زنجیره ارزش شامل همه چیز از استخراج گاز طبیعی تا تولید محصولات پلاستیکی است. پارانه‌های اعطایی دولت در زمینه شکل‌گیری زنجیره ارزش محصولات صادراتی شکل گرفته اما متانولی‌ها بدون شامل‌کردن بر زنجیره ارزش، به توسعه خام‌فروشی و صادرات خام متانول پرداخته که درآمدهای دولت را به شدت کاهش داده است.

همانطور که در نمودار یک نیز مشاهده می‌شود، بخش عمده صادرات ما (بیش از ۹۵ درصد از تولید متانول کشور) به بازار انحصاری چین صادر می‌شود و این موضوع نشان از این دارد که کشور با منطبق‌اعطای رانت خوراک ارزان در جهت توسعه زنجیره ارزش از پتروشیمی‌ها در شاخه متانول حمایت پارانه‌ای انجام داده، اما این شاخه از صنعت پتروشیمی به جای توسعه زنجیره ارزش، تنها بر خام‌فروشی تمرکز کرده است و با این وضعیت به هیچ وجه تولید متانول ارزش افزوده ندارد.

مفنی این عدم توسعه زنجیره نیز پیامدهای متانول متعددی برای اقتصاد ایران داشته است. اول، توانایی کشور را برای ایجاد محصولات با ارزش بالاتر که درآمد و اشتغالاتی بیشتری ایجاد می‌کند، محدود کرده است. دوم، این کشور را در برابر نوسانات قیمت جهانی کالاها

جها‌نبخش امینی
نماینده ادوار مجلس

اگر حمایت درستی از پتروشیمی‌ها داشته باشیم و از آن طرف نرخ خوراک آنها را به صورت معقولی تعیین کنیم، می‌توانیم نیازهای پتروشیمیایی داخلی خود را برطرف کنیم. اگر نرخ خوراک پتروشیمی‌ها بالاتر از قیمت‌های صادراتی باشد، قطعاً به ضرر کشور است و باید طوری عمل کنیم که حیات پتروشیمی‌ها هم به خطر نیفتد.

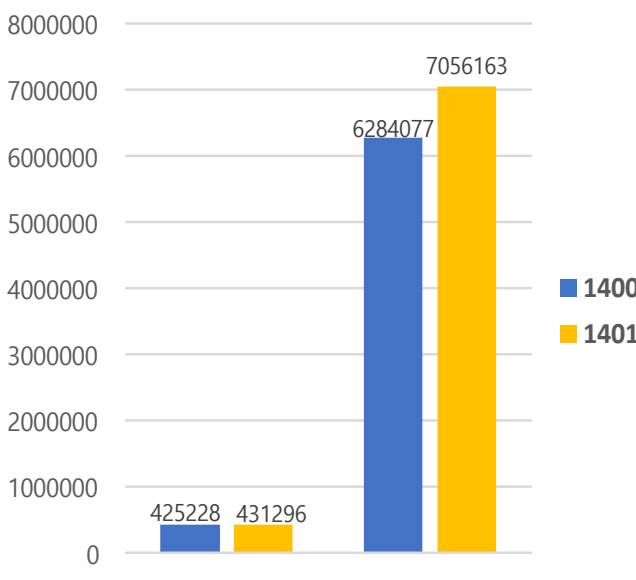
آسیب‌پذیر تر کرده است. در نهایت، توانایی کشور برای تنوع بخشیدن به اقتصاد خود را که برای رشد اقتصادی بلندمدت ضروری است، مختل کرده است.

همچنین بنا در نظر گرفتن منابع درآمدی دولت از محل اعطای رانت خوراک ارزان گاز به پتروشیمی‌های متانولی در سال ۱۴۰۱ حدود ۲/۱ میلیارد دلار درآمدزایی داشته و متانولی‌ها نیز از محل فروش محصولات خود به داخل و خارج از کشور، ۱/۲ میلیارد دلار درآمدزایی داشته است، این در حالی است که رهاکارهای موازی استفاده از خوراک معادل اعطایی به پتروشیمی‌های متانولی نیز وجود دارد و اگر این گاز را صادر کنیم، به بیش از ۳ میلیارد دلار درآمدزایی خواهد رسید.

اعطای رانت خوراک ارزان

باید منوط به توسعه زنجیره ارزش شود

جها‌نبخش امینی، عضو کمیسیون انرژی ادوار مجلس در گفت‌وگو با «جوان» در زمینه حمایت اولیه دولت از پتروشیمی‌های متانولی در اعطای رانت خوراک ارزان در جهت توسعه زنجیره ارزش می‌گوید: «نرخ خوراک پتروشیمی‌ها در داخل باید در حدی کمتر از فوب خلیج فارس باشد. این در حدی که ما کمتر از قیمت‌های صادراتی در نظر می‌گیریم، برای این است که ممکی به شرکت‌های پتروشیمی داخلی کرده باشیم تا اولاً محصولات خود را با قیمت کمتر

میزان مصرف داخلی و صادرات شرکت‌های پتروشیمی متانولی

به تولید برسانند و سپس توسعه زنجیره ارزش را نیز رقم بزنند تا بتوانیم در بازارهای جهانی به رقابت بپردازیم.»
وی می‌افزاید: «اگر حمایت درستی از پتروشیمی‌ها داشته باشیم و از آن طرف نرخ

پتروشیمی‌ها هم به خطر نیفتد.»
امینی تصریح می‌کند: «تا آنجایی که من اطلاع دارم ما باید بر اساس یک نرخ شناور عمل کنیم و برای کشور نفع داشته باشیم. باید نرخ خوراک قیمت دستوری نداشته باشیم. باید نرخ خوراک پتروشیمی‌ها به فوب خلیج فارس به عنوان یک واحد منطقه‌ای متصل شود و خوراک را حدود ۵ درصد کمتر در اختیار پتروشیمی‌های داخلی قرار دهیم. حتی اگر قرار است یک سرمایه‌گذار به فرآوری گاز بپردازد و آن را صادر کند، به او هم باید با همین قیمت گاز رابدهیم.»

این عضو کمیسیون انرژی ادوار مجلس خاطر نشان می‌کند: «ما باید با اعمال سیاست‌های مختلف پتروشیمی‌ها را به سمت تحقیق و توسعه و گسترش زنجیره ارزش محصولات‌شان سوق دهیم. به این ترتیب، می‌توانیم بازارهای جهانی را به دست بیاوریم و ارزآوری داشته باشیم.»
وی می‌افزاید: «یکی از راه‌هایی که می‌توانیم استفاده کنیم این است که به اعمال عوارض بالا برای خام‌فروشی و صادرات مواد خام بپردازیم. اگر این سیاست را به اجرا بگذاریم، خود به خود برای صنایع صرفه خواهد داشت که محصولات با ارزش افزوده بالا تولید کنند.»

امینی می‌گوید: «هدف اصلی این است که به نحای مختلف از خام‌فروشی فاصله بگیریم. اگر به صادرات مواد خام و نیمه خام بپردازیم، در واقع در تضاد با خواسته مقام معظم رهبری که اجتناب از خام‌فروشی است، عمل کرده‌ایم.»

وی خاطر نشان می‌کند: «نرخ خوراک پتروشیمی‌ها باید به نحوی باشد که از یک طرف برای کشور نفع داشته باشد و از سوی دیگر حیات این شرکت‌ها به خطر نیفتد و بتوانند در بازارهای جهانی رقابت کنند. به نظر می‌رسد، متصل کردن نرخ خوراک این صنایع به قیمت‌های صادراتی و هاب منطقه خلیج فارس و ارائه گاز به آنها با احتساب درصدی تخفیف نسبت به قیمت صادراتی منطقی است. به این ترتیب، از یک نرخ شناور و قابل پیش‌بینی بهره می‌بریم.»

در یافت خوراک ارزان تر از قیمت صادراتی منوط به اختصاص ۶۰ درصد از سود خالص سالانه

علی پاشایی بیدار، کارشناس حوزه سیاست‌گذاری نیز در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به اهمیت استفاده بهینه از گاز می‌گوید: «گاز عنصر حیاتی برای صنعت پتروشیمی است. از گاز به عنوان سوخت و همچنین خوراک در صنعت استفاده می‌شود. یکی از موارد مهم مصرف گاز در صنایع، تحت عنوان خوراک گاز و در زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی‌های گازی است. این زنجیره

ارزش دو شاخه اصلی و مهم دارد که بخش اول آن شاخه اوره است که برای بحث کودهای شیمیایی مورد استفاده قرار می‌گیرد و با توجه به اهمیت کود شیمیایی در امنیت غذایی و همچنین اتکالی فرآیند تولید اوره تنها مبتنی بر خوراک گازی، با افزایش قیمت گاز، این

محصول نیز در بازارهای جهانی چندین برابر شد و سوددهی بالایی در سال ۲۰۲۲ ثبت کرد.»

وی می‌افزاید: «شاخه دوم زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی گازی، تولید متانول است. متانول به دلیل اینکه علاوه بر خوراک گاز از چندین فرآیند موازی تولیدی نظیر ذغال سنگ، بیومس (زیست‌توده) و همچنین هیپریسیدی تولید می‌شود، با افزایش چشمگیر قیمت گاز در سال ۲۰۲۲، اصلاً تغییر جدی قیمتی نکرد و نشان داد که فرآیند تولید این محصول مهم و زنجیره ارزش میان‌دست و پایین‌دست آن به هیچ وجه به قیمت گاز وابسته نیست و همین امر پایداری قیمت این محصول را در طول سال ۲۰۲۲ به ثبت رساند. در ایران اما وضعیت متانولی‌ها بسیار بد است و تمامی فرآیندهای تولید صنعتی متانول، مبتنی بر خوراک گازی تعبیه شده است و با توجه به عدم تولید متانول از گاز طبیعی در بسیاری از کشورهای تولیدکننده این محصول، تبدیل گاز به متانول هیچ صرفه اقتصادی نخواهد داشت و زنجیره ارزش متانول بدون توسعه جدی، در مرحله اول زنجیره ارزش خود باقی بماند و در حال حاضر بیش از ۹۴ درصد متانول تولیدی در کشور صادر می‌شود که پدیده عجیبی به نام انرژی مجازی و خام‌فروشی صنعتی را ایجاد کرده است.»

این کارشناس اقتصادی با اشاره به وابستگی بسیار بالای متانولی‌ها به رانت خوراک ارزان و عدم صرفه اقتصادی تولید متانول در صورت تداوم خام‌فروشی و صادرات خام متانول تأکید می‌کند: «واقعیت این است که تولید متانول در کشور ما به شدت غیر اقتصادی و دارای، سوازان بر نامسه و بودجه کشور و در جهت توسعه زنجیره ارزش پتروشیمی‌های متانولی در اعطای دریافت خوراک ارزان تر از قیمت صادراتی را منوط به اختصاص ۶۰ درصد از سود خالص سالانه زنجیره ارزش برای پتروشیمی‌ها نگه دارد و گرنه هیچ منطقی ندارد که رانت خوراک ارزان بدهیم و متانول تولید کنیم و بعد هم به بازارهای انحصاری صادر کنیم؟ این مسیر کاملاً غیراقتصادی است و هیچ عقل سلیمی این مسیر را طی نخواهد کرد. برای ارزآوری نیز می‌توان گاز خوراک متانولی‌ها را صادر کرد که چندین برابر تولید و صادرات متانول نفع اقتصادی برای کشور خواهد داشت.»

وی در پایان تأکید می‌کند: «وزارت نفت و کارشناسان با همکاری وزارت امور اقتصاد و دارایی، سازمان برنامه و بودجه کشور و در جهت توسعه زنجیره ارزش پتروشیمی‌های متانولی در اعضای دریافت خوراک ارزان از قیمت صادراتی را منوط به اختصاص ۶۰ درصد از سود خالص سالانه شرکت‌های متانولی در جهت توسعه زنجیره ارزش متانولی‌ها با اولویت کاهش صادرات متانول و افزایش مصرف در بازار داخلی کنند که بدین ترتیب مصرف متانول در داخل افزایش یابد و به سمت توسعه زنجیره ارزش برویم.»

جمع‌بندی

به نظر می‌رسد وضعیت ناسامان پتروشیمی‌های متانولی باعث شده است که نه تنها درآمدهای دولت به شدت کاهش یابد، بلکه درآمدزایی از تولید متانول نیز به شدت کاهش پیدا کند. به همین دلیل عدالت اقتصادی ایجاد می‌کند قیمت خوراک پتروشیمی‌ها واقعی شود تا از این منظر عدلای بلاوجه سوداوارده به جیب نزنند. این مهم از سال‌ها پیش مورد مطالبه دغدغه‌مندان است.

آگهی تجدید مناقصه عمومی یک مرحله ای
شهرداری اسلامشهر در نظر دارد به استناد بودجه سال ۱۴۰۲ مصوب شورای محترم اسلامی شهر نسبت به واگذاری پروژه های ذیل از طریق برگزاری تجدید مناقصه عمومی اقدام نماید. بدینوسیله از شرکت های پیمانکاری واجد شرایط دعوت می گردد جهت دریافت اسناد تجدید مناقصه از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به آدرس: www.setadiran.ir اقدام و جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره ۰۲۱۵۶۳۴۰۹۰ تماس حاصل نمایند.

۱- مشخصات موضوع تجدید مناقصه عمومی:

ردیف	موضوع تجدید مناقصه عمومی	ردیف بودجه	صلاحیت	مبلغ اعتبار (ریال)	مبلغ سپرده شرکت در تجدید مناقصه عمومی (ریال)
۱	پروژه اجرای دیوارهای برنبرونی و تکمیل و تجهیز ساختمانهای منطقه شش	۵۰۳۰۲۱۶	رتبه ۱۵ اینه	۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰
۲	پروژه اصلاح و بهسازی نوار حناری نوار ولیعصر (عج) منطقه سه	۴۰۲۰۱۰۹	رتبه ۵ راه	۳۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰
۳	پروژه تراز و روشن مکانیزه آسفالت معابر منطقه چهار	۴۰۲۰۱۱۰	رتبه ۵ راه	۳۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰
۴	پروژه احداث ساختمان آتش نشانی منطقه یک	۵۰۳۰۱۰۱	رتبه ۵ اینه	۵۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۲/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰

- به پیشنهادات مشروط، مخدوش، فاقد سپرده و پیشنهادهائی که پس از مهلت اعلام شده ارائه شوند تریب آن داده نخواهد شد.
 - برندگان اول و دوم مناقصه عمومی هر گاه حاضر به انعقاد قرارداد نشوند سپرده آنان به ترتیب به نفع شهرداری ضبط خواهد شد.
 - بدیهی است کلیه فرآیند برگزاری مناقصه، الکترونیکی و از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت می باشد.
 - سایر شرایط در اسناد مناقصه عمومی درج گردیده است
 - چاپ اول: ۱۴۰۲/۰۴/۲۰
 - چاپ دوم: ۱۴۰۲/۰۴/۲۷
- محسن حمیدی – شهردار اسلامشهر**

